Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)

26. veebruar 2026*

Apellatsioonkaebus – Konkurents – Keelatud kokkulepped – Lennulastiturg – Euroopa Komisjoni otsus, milles tuvastatakse ELTL artikli 101, Euroopa Majanduspiirkonna lepingu artikli 53 ja Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise õhutranspordi alase kokkuleppe artikli 8 rikkumine – Lennulastiteenuste hinna elementide (kütuse lisatasu, ohutuse lisatasu, keeldumine lisatasudelt vahendustasusid maksmast) kooskõlastamine – Saabuva lennulasti teenused – Komisjoni territoriaalne pädevus – Kindel mõju

Kohtuasjas C-386/22 P,

mille ese on Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 56 alusel 13. juunil 2022 esitatud apellatsioonkaebus,

Martinair Holland NV, asukoht Haarlemmermeer (Madalmaad), esindajad: *advocaten* F. Brouwer ja R. Wesseling,

apellant,

teine menetlusosaline:

Euroopa Komisjon, esindajad: A. Dawes ja C. Zois, keda abistas B. Doherty, *BL*,

kostja esimeses kohtuastmes,

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: neljanda koja president I. Jarukaitis (ettekandja) viienda koja presidendi ülesannetes, kohtunikud E. Regan ja D. Gratsias,

kohtujurist: A. Rantos,

kohtusekretär: ametnik R. Stefanova-Kamisheva,

arvestades kirjalikku menetlust ja 19. aprilli 2024. aasta kohtuistungil esitatut,

olles 5. septembri 2024. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: inglise.

kohtuotsuse

1 Martinair Holland NV (edaspidi „Martinair“) palub oma apellatsioonkaebuses tühistada Euroopa Liidu Üldkohtu 30. märtsi 2022. aasta kohtuotsuse Martinair Holland *vs.* komisjon (T-323/17, edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus“, EU:T:2022:174), millega Üldkohus jättis rahuldamata tema hagi, milles paluti esimese võimalusena tühistada komisjoni 17. märtsi 2017. aasta otsus C(2017) 1742 (final) ELTL artiklis 101, EMP lepingu artiklis 53 ning Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahel sõlmitud õhutranspordikokkuleppe artiklis 8 sätestatud menetluse kohta (juhtum AT.39258 – lennulastiteenused) (edaspidi „vaidlusalune otsus“) teda puudutavas osas ning teise võimalusena tühistada see otsus osaliselt.

Õiguslik raamistik

EÜ-Šveitsi õhutranspordikokkulepe

2 21. juunil 1999 Luxembourgis sõlmitud Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vaheline õhutranspordialane kokkulepe, mis kiideti Euroopa Ühenduse nimel heaks nõukogu ja komisjoni 4. aprilli 2002. aasta otsusega 2002/309/EÜ, Euratom, (teadus- ja tehnikakoostöö kokkuleppe osas) seitsme kokkuleppe sõlmimise kohta Šveitsi Konföderatsiooniga (EÜT 2002, L 114, lk 1; ELT eriväljaanne 11/41, lk 89) (edaspidi „EÜ-Šveitsi õhutranspordikokkulepe“), jõustus 1. juunil 2002. Selle kokkuleppe artiklid 8 ja 9 vastavad *mutatis mutandis* vastavalt ELTL artiklitele 101 ja 102.

3 Nimetatud kokkuleppe artiklis 11 on sätestatud:

„1. Ühenduse institutsioonid kohaldavad artiklite 8 ja 9 sätteid […] kooskõlas käesoleva kokkuleppe lisas toodud ühenduse õigusaktidega, võttes arvesse vajadust tiheda koostöö järele ühenduse institutsioonide ja Šveitsi ametivõimude vahel.

2. Šveitsi ametivõimud otsustavad kooskõlas artiklite 8 ja 9 sätetega lepingute, otsuste ja kooskõlastatud tegevuse lubatavuse […] üle Šveitsi ja kolmandate riikide vaheliste lennuliinide osas.“

EL toimimise leping

4 ELTL artikli 101 lõikes 1 on sätestatud:

„Siseturuga on kokkusobimatud ja keelatud kõik sellised ettevõtjatevahelised kokkulepped, ettevõtjate ühenduste otsused ja kooskõlastatud tegevus, mis võivad mõjutada liikmesriikidevahelist kaubandust ning mille eesmärgiks või tagajärjeks on takistada, piirata või kahjustada konkurentsi siseturu piires, iseäranis need kokkulepped, otsused ja tegevus, millega:

a) otseselt või kaudselt määratakse kindlaks ostu- või müügihinnad või mis tahes muud tehingutingimused;

b) piiratakse või kontrollitakse tootmist, turge, tehnilist arengut või investeeringuid;

c) jagatakse turge või tarneallikaid;

[…]“.

EMP leping

5 2. mai 1992. aasta Euroopa Majanduspiirkonna lepingu (EÜT 1994, L 1, lk 3; ELT eriväljaanne 11/52, lk 3; edaspidi „EMP leping“) artikkel 53 vastab *mutatis mutandis* ELTL artikli 101 sisule.

Vaidluse taust ja vaidlusalune otsus

6 Vaidluse taust ja vaidlusalune otsus on esitatud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 1–47 ja käesoleva menetluse vajadustest lähtudes võib need kokku võtta järgmiselt.

7 Martinair on lennuettevõtja, kes tegutseb lennulastiteenuste turul.

8 Lennulastiteenuste sektoris teostavad lennuettevõtjad (edaspidi „vedajad“) kaubavedu lennukitega. Üldjuhul osutavad need vedajad lennulastiteenuseid ekspediitoritele, kes korraldavad kaubasaadetiste vedu saatjate nimel. Vastutasuks maksavad ekspediitorid vedajatele hinna, mis koosneb esiteks kilogrammi alusel arvutatud tariifidest ja teiseks erinevatest lisatasudest.

Haldusmenetlus

9 Euroopa Komisjon sai 7. detsembril 2005 taotluse trahvide eest kaitse saamiseks, mille esitasid Deutsche Lufthansa AG ja tema kaks tütarettevõtjat Lufthansa Cargo AG ning Swiss International Air Lines AG; taotlus esitati komisjoni teatise alusel, mis käsitleb kaitset trahvide eest ja trahvide vähendamist kartellide puhul (EÜT 2002, C 45, lk 3; ELT eriväljaanne 08/02, lk 155). Taotluse kohaselt toimusid mitme vedaja vahel intensiivsed konkurentsivastased kontaktid, mis puudutasid lennulastiturul osutatud teenuste hindade koostisosi, nimelt nn kütuse lisatasu ja ohutuse lisatasu, ning nende vedajate keeldumist lisatasudelt vahendustasu maksmast (edaspidi „keeldumine vahendustasusid maksmast“).

10 14. ja 15. veebruaril 2006 viis komisjon mitme vedaja ruumides läbi etteteatamata kontrollid.

11 Pärast neid kontrolle esitasid paljud vedajad, nende hulgas Martinair, trahvide eest kaitse saamise taotluse vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 9 viidatud teatisele, mis käsitleb kaitset trahvide eest ja trahvide vähendamist kartellide puhul.

12 19. detsembril 2007 esitas komisjon vastuväiteteatise 27 vedajale, sh Martinairile, kes esitasid seejärel oma kirjalikud märkused. Ärakuulamine toimus 30. juunist kuni 4. juulini 2008.

Algne otsus

13 Komisjon tegi 9. novembril 2010 otsuse K(2010) 7694 (lõplik) ELTL artiklis 101, EMP lepingu artiklis 53 ning Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise õhutranspordikokkuleppe artiklis 8 sätestatud menetluse kohta (juhtum COMP/39258 – lennulastiteenused) (edaspidi „algne otsus“). Selle otsuse adressaadiks oli 21 vedajat, sh Martinair.

14 Otsuse põhjendustes oli märgitud, et süüdistatud vedajad olid kooskõlastanud oma tegevuse lennulastiteenuste hinnakujunduse valdkonnas, leppides kokku kütuse lisatasus, ohutuse lisatasus ja keeldumises vahendustasusid maksmast, ning nii toimides osalesid nad ELTL artikli 101, EMP lepingu artikli 53 ning EÜ-Šveitsi õhutranspordikokkuleppe artikli 8 ühes ja vältavas rikkumises, mis hõlmas Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) ja Šveitsi territooriumi.

16. detsembri 2015. aasta kohtuotsused

15 Üldkohus tühistas 16. detsembri 2015. aasta kohtuotsusega Martinair Holland *vs.* komisjon (T-67/11, EU:T:2015:984) algse otsuse Martinairi puudutavas osas. Samal päeval tehtud 12 teise kohtuotsusega tühistas Üldkohus samuti tervikuna või osaliselt selle otsuse osas, mis puudutas 12 teist vedajat või vedajate kontserni.

16 Üldkohus leidis, et selles otsuses oli tehtud põhjendamisviga.

Vaidlusalune otsus

17 Komisjon saatis 20. mail 2016 algses otsuses nimetatud vedajatele – kes selle otsuse peale hagi esitasid – kirja, milles teavitas neid oma kavatsusest võtta vastu uus otsus, milles tuvastatakse, et nad osalesid ELTL artikli 101, EMP lepingu artikli 53 ja EÜ-Šveitsi õhutranspordikokkuleppe artikli 8 ühes ja vältavas rikkumises kõigil algses otsuses mainitud liinidel. Neile anti märkuste esitamiseks aega üks kuu. Nad kõik kasutasid seda võimalust.

18 Komisjon võttis 17. märtsil 2017 vastu vaidlusaluse otsuse, mille adressaadiks oli 19 vedajat, sealhulgas Martinair.

19 Vaidlusaluses otsuses on märgitud, et süüdistatud vedajad kooskõlastasid oma tegevust lennulastiteenuste hinnakujundamise valdkonnas kogu maailmas, kasutades kütuse lisatasu ja ohutuse lisatasu ning keeldumist lisatasudelt vahendustasusid maksmast (edaspidi „vaidlusalune kartell“), pannes nii toime ELTL artikli 101, EMP lepingu artikli 53 ja EÜ-Šveitsi õhutranspordikokkuleppe artikli 8 ühe ja vältava rikkumise.

20 Otsuse 4. jaos „Asjaolude kirjeldus“ märkis komisjon eelkõige, et uurimise käigus tuvastati ülemaailmne kartell, mis põhines konkurentide vahel pikka aega kestnud kahe- ja mitmepoolsete kontaktide võrgustikul, mis puudutas tegevust, mida nad olid otsustanud, ette näinud või kavandanud seoses eelmises punktis mainitud lennulastiteenuste erinevate hinnaelementidega. Ta rõhutas, et selle kontaktide võrgustiku ühiseks eesmärgiks oli kooskõlastada konkurentide tegevust hinnakujunduse alal või vähendada ebakindlust nende hinnapoliitika osas. Seejärel kirjeldas ta kontakte, mis puudutasid vastavalt kütuse lisatasu, ohutuse lisatasu ja keeldumist vahendustasusid maksmast, ning hindas faktilisi tõendeid esiteks vaidlusaluse kartelli kui terviku ja teiseks otsuse iga adressaadi kohta.

21 Vaidlusaluse otsuse 5. jaos „Asjaomaste konkurentsieeskirjade kohaldamine“ kohaldas komisjon ELTL artiklit 101 käesoleva juhtumi asjaoludele, täpsustades samas, et viiteid sellele artiklile tuleb mõista ka viidetena EMP lepingu artiklile 53 ja EÜ-Šveitsi õhutranspordikokkuleppe artiklile 8, kuna neid sätteid kohaldatakse *mutatis mutandis*, kui ei ole sätestatud teisiti.

22 Oma pädevusega seoses analüüsis komisjon, millised piirid on tema ajalisel ja territoriaalsel pädevusel tuvastada käesolevas asjas konkurentsinormide rikkumist ning karistada selle eest.

23 Ühelt poolt märkis ta vaidlusaluse otsuse alajaotises 5.2 „Komisjoni pädevus“ asuvates põhjendustes 822–832 sisuliselt, et ta ei kohalda kõigepealt ELTL artiklit 101 1. maile 2004 eelnenud kokkulepete ja tegevuse suhtes sellistel liinidel, mis ühendasid Euroopa Liidus asuvaid lennujaamu ja väljaspool EMPd asuvaid lennujaamu (edaspidi „liidu ja kolmandate riikide vahelised liinid“); seejärel, et ta ei kohalda EMP lepingu artiklit 53 19. maile 2005 eelnenud kokkulepete ja tegevuse suhtes liidu ja kolmandate riikide vahelistel liinidel ning liinidel, mis ühendavad riikides, mis on EMP osalisriigid, kuid ei ole liidu liikmesriigid, asuvaid lennujaamu ja kolmandates riikides asuvaid lennujaamu (edaspidi „EMP liinid, mis ei ole liidu ja kolmandate riikide vahelised liinid“, ning koos liidu ja kolmandate riikide vaheliste liinidega „EMP ja kolmandate riikide vahelised liinid“), ning lõpuks, et ta ei kohalda EÜ-Šveitsi õhutranspordikokkuleppe artiklit 8 1. juunile 2002 eelnenud kokkulepete ja kooskõlastatud tegevuse suhtes liidus asuvate lennujaamade ja Šveitsi lennujaamade vahelistel liinidel (edaspidi „liidu ja Šveitsi vahelised liinid“). Ta täpsustas ka selle otsuse põhjenduses 832, et otsuses ei „väideta sugugi [EÜ-Šveitsi õhutranspordikokkuleppe] artikli 8 rikkumist seoses Šveitsi [ja] kolmandate riikide vaheliste lennulastiteenustega“.

24 Teiselt poolt põhjendas komisjon vaidlusaluse otsuse alajaotises 5.3.8 „[ELTL] artikli 101 ja EMP lepingu artikli 53 kohaldatavus saabuvate lennuliinide suhtes“ asuvates põhjendustes 1036–1046, miks ta lükkas tagasi erinevate süüdistatud vedajate argumendid, mille kohaselt ületas ta oma territoriaalse pädevuse piire rahvusvahelise avaliku õiguse normide seisukohast, tuvastades nende kahe sätte rikkumise kolmandatest riikidest EMPsse saabuvatel lennuliinidel (edaspidi „saabuvad liinid“ ja nendel liinidel pakutavate lennulastiteenustega seoses „saabuva lennulasti teenused“) ning karistades selle eest.

25 Täpsemalt märkis komisjon selle otsuse põhjenduses 1045, et saabuva lennulasti teenuseid puudutav konkurentsivastane tegevus võib „avaldada vahetut, märkimisväärset ja ootuspärast mõju liidus ja EMPs, kuna õhutranspordi suurenenud kulud EMPsse ja seega imporditud kauba kõrgemad hinnad võivad oma laadi poolest mõjutada tarbijaid EMPs“. Ta lisas, et käesoleval juhtumil võis see tegevus mõjutada ka lennulasti teenuste osutamist muude vedajate poolt EMP sees erinevate EMP sidusplatvormide (*hubs*) vahel, mida kasutasid kolmandate riikide vedajad, ja nende saadetiste sihtkoha lennujaamade vahel EMPs, mida kolmandate riikide vedajad ei teeninda.

26 Lisaks märkis komisjon otsuse põhjenduses 1046, et vaidlusalust kartelli „rakendati ülemaailmselt“, et saabuvaid lennuliine puudutavad kartellikokkulepped moodustasid lahutamatu osa ELTL artikli 101 ja EMP lepingu artikli 53 ühest ja vältavast rikkumisest ning et lisatasude ühetaoline kohaldamine ülemaailmsel tasandil oli kartelli võtmeelement.

27 Vaidlusaluse otsuse alajaotises 5.3, mis puudutas ELTL artikli 101, EMP lepingu artikli 53 ja EÜ-Šveitsi õhutranspordikokkuleppe artikli 8 kohaldamist käesoleva juhtumi asjaoludele, asuvad selle otsuse põhjendused 833–1052. Esiteks leidis komisjon otsuse põhjenduses 846, et süüdistatud vedajad kooskõlastasid oma tegevust või mõjutasid hinnakujundust, „mis tähendab lõppkokkuvõttes hindade kindlaksmääramist seoses“ kütuse lisatasu, ohutuse lisatasu ja ekspediitoritele lisatasudelt vahendustasu maksmisega. Otsuse põhjenduses 861 leidis komisjon, et „lennulastiteenuste tariifide kooskõlastamise üldine süsteem“, mille olemasolu tema uurimine tuvastas, tõendas, et esines „mitmeosaline rikkumine, mis koosnes erinevatest tegudest, mida [võis] kvalifitseerida kas kokkuleppeks või kooskõlastatud tegevuseks, mille raames konkurendid teadlikult asendasid konkurentsiriskid omavahelise praktilise koostööga“.

28 Teiseks järeldas komisjon vaidlusaluse otsuse põhjenduses 869, et „kõnealune tegevus kuju[tas] endast [ELTL] artikli 101 ühte ja vältavat rikkumist“, ja täpsustas otsuse põhjendustes 870–902, et asjaomastel kokkulepetel oli üks konkurentsivastane eesmärk, st takistada konkurentsi EMP lennulastisektoris, need kokkulepped puudutasid lennulastiteenuste osutamist ja nende hinnakujundust ning samu ettevõtjaid, kujutasid endast ühte ja vältavat rikkumist ning hõlmasid kolme osa, nimelt kütuse lisatasu, ohutuse lisatasu ja keeldumist vahendustasusid maksmast. Sellega seoses märkis komisjon selle otsuse põhjenduses 881, et Martinair oli seotud nende kolme osaga.

29 Kolmandaks märkis komisjon otsuse põhjenduses 903, et kõnealuse konkurentsivastase tegevuse eesmärk oli piirata konkurentsi vähemalt liidus, EMPs ja Šveitsis. Otsuse põhjenduses 917 lisas ta sisuliselt, et seetõttu ei ole vaja arvesse võtta selle tegevuse tegelikku mõju.

30 Neljandaks uuris komisjon vaidlusaluse otsuse põhjendustes 972–1021 seitsme kolmanda riigi õigusnorme, mille kohta mitu süüdistatud vedajat väitsid, et need normid kohustasid neid lisatasusid kooskõlastama, takistades nii asjasse puutuvate konkurentsieeskirjade kohaldamist. Komisjon leidis, et need vedajad ei olnud tõendanud, et nad tegutsesid nimetatud kolmandate riikide piirangute tõttu.

31 Viiendaks leidis komisjon otsuse põhjendustes 1024–1035, et üks ja vältav rikkumine võis märkimisväärselt mõjutada kaubandust liikmesriikide, EMP lepingu osalisriikide ning EÜ-Šveitsi õhutranspordikokkuleppe osalisriikide vahel.

32 Vaidlusaluse otsuse 7. jagu „Rikkumise kestus“ sisaldab selle otsuse põhjendusi 1146–1169. Nagu nähtub otsuse põhjendusest 1146, leidis komisjon, et vaidlusalune kartell sai alguse 7. detsembril 1999 ja kestis kuni 14. veebruarini 2006. Põhjenduses 1146 täpsustas ta, et kartell rikkus

– ELTL artiklit 101 alates 7. detsembrist 1999 kuni 14. veebruarini 2006 liidus asuvate lennujaamade vahelise õhutranspordi osas;

– ELTL artiklit 101 alates 1. maist 2004 kuni 14. veebruarini 2006 liidu ja kolmandate riikide vaheliste liinide õhutranspordi osas;

– EMP lepingu artiklit 53 alates 7. detsembrist 1999 kuni 14. veebruarini 2006 EMPs asuvate lennujaamade vahelise õhutranspordi osas;

– EMP lepingu artiklit 53 alates 19. maist 2005 kuni 14. veebruarini 2006 õhutranspordi osas EMP liinidel, mis ei ole liidu ja kolmandate riikide vahelised liinid;

– EÜ-Šveitsi õhutranspordikokkuleppe artiklit 8 alates 1. juunist 2002 kuni 14. veebruarini 2006 liidu ja Šveitsi vaheliste liinide õhutranspordi osas.

33 Otsuse põhjenduses 1169 märkis komisjon, et Martinairi rikkumine kestis 22. jaanuarist 2001 kuni 14. veebruarini 2006.

34 Vaidlusaluse otsuse 8. jaos uuris komisjon parandusmeetmeid, mis tuleb võtta, ja trahve, mis tuleb määrata, viidates suunistele määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 23 lõike 2 punkti a kohaselt määratavate trahvide arvutamise meetodi kohta (ELT 2006, C 210, lk 2).

35 Vaidlusaluse otsuse resolutsiooni artiklid 1, 3 ja 4 on sõnastatud järgmiselt:

„*Artikkel 1*

Kooskõlastades oma tegevust lennulastiteenuste hinnakujunduse valdkonnas kogu maailmas seoses kütuse lisatasu, ohutuse lisatasu ja lisatasude pealt vahendustasu maksmisega, panid järgmised ettevõtjad toime [ELTL] artikli 101, [EMP lepingu] artikli 53 ja [EÜ-Šveitsi õhutranspordikokkuleppe] artikli 8 ühe ja vältava rikkumise järgmiste liinide ja ajavahemike osas.

1. Järgmised ettevõtjad rikkusid [ELTL] artiklit 101 ja EMP lepingu artiklit 53 seoses EMPs asuvate lennujaamade vaheliste liinidega järgmistel ajavahemikel:

   […]

   n) [Martinair], alates 22. jaanuarist 2001 kuni 14. veebruarini 2006;

   […]

2. Järgmised ettevõtjad rikkusid [ELTL] artiklit 101 seoses [liidu ja kolmandate riikide vaheliste liinidega] järgmistel ajavahemikel:

   […]

   n) [Martinair], alates 1. maist 2004 kuni 14. veebruarini 2006;

   […]

3. Järgmised ettevõtjad rikkusid EMP lepingu artiklit 53 seoses [EMP liinidega, mis ei ole liidu ja kolmandate riikide vahelised liinid,] järgmistel ajavahemikel:

   […]

   n) [Martinair], alates 19. maist 2005 kuni 14. veebruarini 2006;

   […]

4. Järgmised ettevõtjad rikkusid [EÜ-Šveitsi õhutranspordikokkuleppe] artiklit 8 seoses [liidu ja Šveitsi vaheliste liinidega] järgmistel ajavahemikel

   […]

   n) [Martinair], alates 1. juunist 2002 kuni 14. veebruarini 2006;

[…]

Artikkel 3

Käesoleva otsuse artiklis 1 nimetatud ühe ja vältava rikkumise eest määratakse järgmised trahvid […]:

[…]

m) [Martinair]: 15 400 000 [eurot];

[…]

Artikkel 4

Artiklis 1 nimetatud ettevõtjad lõpetavad juhul, kui nad seda veel teinud ei ole, viivitamata kõnealuses artiklis viidatud ühe ja vältava rikkumise.

Nad hoiduvad tulevikus mis tahes tegevustest või käitumisest, millel on identne või sarnane eesmärk või tagajärg.“

Menetlus Üldkohtus ja vaidlustatud kohtuotsus

36 Martinair esitas hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 29. mail 2017 ja milles ta palus esimese võimalusena tühistada vaidlusalune otsus teda puudutavas osas tervikuna ja teise võimalusena tühistada vaidlusaluse otsuse artikli 1 lõike 2 punkt n ja lõike 3 punkt n osas, milles komisjon tunnistas ta vastutavaks saabuvatel liinidel aset leidnud rikkumise eest, ning tühistada artikli 1 lõike 1 punkt n, lõike 2 punkt n, lõike 3 punkt n ja lõike 4 punkt n osas, milles komisjon järeldas, et üks ja vältav rikkumine hõlmas keeldumist vahendustasusid maksmast.

37 Martinair esitas oma hagi põhjenduseks kolm väidet.

38 Teine väide nende väidete hulgas käsitles seda, et komisjonil puudub pädevus kohaldada ELTL artiklit 101 ja EMP lepingu artiklit 53 saabuva lennulasti teenustele. Lisaks tõstatas Üldkohus omal algatusel väite, et komisjonil puudub EÜ-Šveitsi õhutranspordikokkuleppe seisukohast pädevus tuvastada EMP lepingu artikli 53 rikkumine ja määrata selle eest karistus liinidel, mis ühendavad EMP lepingu osalisriikides, mis ei ole liidu liikmed, asuvaid lennujaamu ja Šveitsis asuvaid lennujaamu.

39 1. juuli 2019. aasta otsusega liideti see kohtuasi kohtuasjaga T-325/17, KLM *vs.* komisjon, menetluse suulise osa huvides.

40 Vaidlustatud kohtuotsuses lükkas Üldkohus tagasi kõik need väited, sealhulgas väite, mille ta oli tõstatanud omal algatusel. Siiski tuvastas ta viimati nimetatud väite raames, et komisjon möönis, et oli võimalik, et ta arvas trahvide kindlaksmääramisel müügiväärtuse hulka „kogemata“ käibe, mida teatud süüdistatud vedajad said asjaomasel perioodil viimati nimetatud liinidel, leides samas, et see mõjutas vaid tulu, mida tuleb nende trahvide põhisumma arvutamisel arvesse võtta.

Apellatsioonimenetluse poolte nõuded

41 Apellatsioonkaebuses palub Martinair Euroopa Kohtul:

– tühistada vaidlustatud kohtuotsus osas, milles järeldatakse, et komisjonil on pädevus kohaldada ELTL artiklit 101 ja EMP lepingu artiklit 53 saabuva lennulasti teenustele EMP ja kolmandate riikide vahelistel liinidel;

– tühistada vaidlusalune otsus tervikuna või teise võimalusena ulatuses, milles järeldatakse, et Martinair rikkus ELTL artiklit 101 ja EMP lepingu artiklit 53 seoses saabuva lennulasti teenustega EMP ja kolmandate riikide vahelistel liinidel, ja

– igal juhul mõista komisjonilt välja kohtukulud, sh Martinairi kohtukulud Üldkohtu menetluses.

42 Komisjon palub Euroopa Kohtul:

– jätta apellatsioonkaebus rahuldamata ja mõista kohtukulud välja Martinairilt;

– teise võimalusena, kui Euroopa Kohus apellatsioonkaebuse rahuldab, saata kohtuasi tagasi Üldkohtusse ja otsustada kohtukulude kandmine edaspidi.

Apellatsioonkaebus

43 Martinair esitab oma apellatsioonkaebuse põhjendamiseks ühe väite, mille kohaselt rikkus Üldkohus õigusnorme ja põhjendamiskohustust, kui ta järeldas, et saabuva lennulasti teenused kuuluvad ELTL artikli 101 ja EMP lepingu artikli 53 kohaldamisalasse.

44 Väide koosneb neljast osast. Esimeses väiteosas väidab Martinair, et Üldkohus rikkus põhjendamiskohustust ning õigusnormi ja eespool viidatud sätteid, kui ta leidis, et saabuva lennulasti teenustel on EMPs mõju, mis on asjakohane, et tuvastada komisjoni pädevust. Teises väiteosas väidab ta, et Üldkohus pani toime samad rikkumised ja rikkus õigusnormi, kui ta otsustas, et saabuva lennulasti teenuseid puudutaval tegevusel oli tõenäoline mõju EMPs. Kolmandas väiteosas väidab ta, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta asendas komisjoni põhjendused enda omadega ja pööras tõendamiskoormise õigusvastaselt ümber, et järeldada, et saabuva lennulasti teenuseid puudutaval tegevusel oli EMPs kindel mõju. Neljandas väiteosas väidab ta, et Üldkohus rikkus õigusnormi ja neid sätteid, kui ta järeldas, et asjaolu, et tegu on ühe ja vältava rikkumisega, võib laiendada komisjoni pädevust tegevusele, mis toimus väljaspool EMPd.

Esimene väiteosa, mis puudutab asjakohase mõju olemasolu EMPs, mis võimaldab tuvastada komisjoni pädevuse saabuva lennulasti teenuste suhtes

Poolte argumendid

45 Martinair väidab, et selleks, et tõendada piisavalt lähedase seose olemasolu EMPga – hoolimata vaidlustatud kohtuotsuse punktis 139 tehtud järeldusest, et peaaegu kogu saabuva lennulasti teenuste müük toimub väljaspool EMPd –, esitas Üldkohus selle kohtuotsuse punktis 141 eelduse, et asjaomased lisatasud võisid mõjutada mitte ainult ekspediitoritelt küsitud koguhinda, vaid teisesel tasandil mõjutada ka hindu, mida ekspediitorid küsivad oma teenuste eest oma klientidelt, juhul kui nad kannavad oma teenusepakettide hinnas edasi kõnealusest kartellist tuleneda võivat lisakulu. Ta järeldas sellest vaidlustatud kohtuotsuse punktis 142, et nende hindade tõus võib mõjutada ka hindu, mida ekspediitoritelt teenuseid ostvad saatjad kohaldavad kauba suhtes, mis saadetakse lõppklientidele EMPs.

46 Selline mõju ei ole aga tõendatud ega isegi piisavalt asjakohane, et tuua kaasa kindel mõju 6. septembri 2017. aasta kohtuotsuse Intel *vs.* komisjon (C-413/14 P, EU:C:2017:632) tähenduses. Nimelt sõltub see mõju ekspediitorite ja saatjate autonoomsest ja eeldatavast otsusest kanda lisakulu üle oma vastavatele klientidele, ilma et Martinair oleks neid mingilgi moel ärgitanud EMPs teataval viisil tegutsema. Seevastu kohtuasjas, milles tehti viidatud kohtuotsus, oli mõju

konkurentsile üksnes Intel Corporation Inc-i tegevuse taotletud tagajärg. Lisaks ei ole käesolevas asjas kõne all mitte ülemaailmne turg, vaid mitu kohalikku turgu ning konkurents saabuva lennulasti teenuste üle ei toimunud EMPs.

47 Lisaks ei ole mõju, mis seisneb EMPsse imporditud kauba kallinemises – isegi kui eeldada, et see mõju on usutav –, vahetu ja seega piisavalt seotud väljaspool EMPd toimunud tegevusega, et saaks tõendada piisavat seost EMPga. Kui nõustuda Üldkohtu seisukohaga, võib mis tahes tegevus väljaspool EMPd ülemaailmses väärtusahelas avaldada mõju EMPs. Kui kriteeriumi, mis põhineb konkurentsivastase tegevuse kindlal mõjul liidus (edaspidi „kindla mõju kriteerium“), tõlgendada nii laialt, võetaks sellelt kriteeriumilt tähendus ülemaailmse majanduse ja turustusvõrkude kontekstis.

48 Järelikult rikkus Üldkohus õigusnormi, kui ta leidis, et kaudne ja igal juhul ebaoluline mõju on piisav, et tuvastada nõutav kindel mõju siseturul. Lisaks rikkus Üldkohus põhjendamiskohustust, kui ta tugines mitmele oletatavale ja spekulatiivsele mõjule, mis ei ole seega kontrollitavad, selle asemel, et tõendada asjasse puutuva tegevuse piisavat ja vahetut seost EMPga.

49 Vastupidi sellele, mida väidab komisjon, on käesolev väiteosa vastuvõetav, sest selle eesmärk ei ole vaidlustada mitte faktilisi asjaolusid, vaid nende väidetavate tagajärgede õiguslikku kvalifikatsiooni, mille tõttu Üldkohus järeldas, et esineb kindel mõju.

50 Komisjon väidab, et see väiteosa tuleb tagasi lükata, kuivõrd see on vastuvõetamatu osas, milles see puudutab Üldkohtu poolt faktilistele asjaoludele antud hinnanguid, ning ülejäänud osas põhjendamatu.

Euroopa Kohtu hinnang

51 Esimesena tuleb meenutada, et kindla mõju kriteeriumi eesmärk on sarnaselt kriteeriumiga, mis tugineb konkurentsivastase tegevuse toimumise paigale, hõlmata tegevust, mis ei ole küll toime pandud liidu või olenevalt olukorrast EMP territooriumil, kuid mille konkurentsivastane mõju võib avalduda liidu või EMP turul. Kindla mõju kriteerium võimaldab seega põhjendada liidu või EMP konkurentsiõiguse kohaldamist rahvusvahelise avaliku õiguse seisukohast, kui on ootuspärane, et tegevus avaldab liidus või EMPs vahetut ja märkimisväärset mõju. Sellega seoses piisab ootuspärasuse nõude täitmiseks, kui võetakse arvesse tegevuse tõenäolist mõju konkurentsile. Lisaks piisab, et kõnealusel tegevusel „võib“ olla vahetu mõju liidus või EMPs, et vahetuse nõue oleks täidetud (vt selle kohta 6. septembri 2017. aasta kohtuotsus Intel *vs.* komisjon, C-413/14 P, EU:C:2017:632, punktid 45, 49, 51 ja 52).

52 Seega, nagu väidab Martinair, peab komisjon selleks, et tõendada, et kindla mõju kriteerium on täidetud, tõendama, et asjaomasel tegevusel on ootuspärane, vahetu ja märkimisväärne mõju liidus või – nagu käesolevas asjas – EMPs; neid kriteeriume on Üldkohus ka meenutanud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 122 ja 143. Kuid vastupidi sellele, mida väidab Martinair oma ainsa väite käesolevas osas, ei kaldunud Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 141 ja 142 sellest kriteeriumist kõrvale, kui ta leidis, et tuvastamaks kindla mõju olemasolu käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis meenutatud kohtupraktika tähenduses, piisab üksnes kaudsest, mittevahetust ja spekulatiivsest mõjust, mis ei ole igal juhul märkimisväärne.

53 Nagu nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktide 117, 118, 121 ja 134–143 koostoimes tõlgendamisest, kuuluvad need punktid 141 ja 142 Üldkohtu analüüsi, milles hinnati selle esimese põhjenduse asjakohasust, millele komisjon tugines vaidlusaluse otsuse põhjenduses 1045, et

põhjendada oma järeldust, et kindla mõju kriteerium oli käesolevas asjas täidetud. Selle põhjenduse kohaselt „[võivad] õhutranspordi suurenenud kulud EMPsse ja seega imporditud kauba kõrgemad hinnad […] oma laadi poolest mõjutada tarbijaid EMPs“ (edaspidi „imporditud kauba hindadele avalduv mõju“), mistõttu Üldkohus viitas sellele põhjendusele kui „kõnealusele mõjule“, mille kohta Martinair väitis, et see ei olnud osa vaidlusaluse tegevuse tekitatavast mõjust, mida komisjon võib kindla mõju kriteeriumi kohaldamisel arvesse võtta.

54 Kuivõrd vaidlustatud kohtuotsuse punktid 141 ja 142 ei puuduta seega küsimust, kas imporditud kauba hindadele avalduv mõju oli nõutavalt ootuspärane, märkimisväärne ja vahetu, siis ei saa järeldada, et Üldkohus järeldas nendes punktides, et kaudne, mittevahetu, spekulatiivne ja igal juhul mittemärkimisväärne mõju oli piisav, et tõendada kindlat mõju EMPs. Kuivõrd käesoleva väiteosa põhjendamiseks esitatud argumentide esimene osa põhineb vaidlustatud kohtuotsuse vääral tõlgendusel, tuleb see põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

55 Teisena, kuivõrd Martinair soovib seada kahtluse alla vaidlustatud kohtuotsuse punktides 141 ja 142 esitatud Üldkohtu hinnangu, mille kohaselt mõjutas vaidlusalune tegevus imporditud kauba hindu, siis tuleb meenutada, et vastavalt ELTL artikli 256 lõike 1 teisele lõigule ja Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 58 esimesele lõigule saab kohtuotsuse edasi kaevata ainult õigusküsimustes.

56 Kui Üldkohus on aga faktid tuvastanud või neid hinnanud, on Euroopa Kohus vastavalt ELTL artiklile 256 pädev kontrollima üksnes nende faktide õiguslikku kvalifikatsiooni ja neist tuletatud õiguslikke tagajärgi (vt selle kohta 28. mai 1998. aasta kohtuotsus Deere *vs.* komisjon, C-7/95 P, EU:C:1998:256, punkt 21, ja 11. jaanuari 2024. aasta kohtuotsus Planistat Europe ja Charlot *vs.* komisjon, C-363/22 P, EU:C:2024:20, punkt 50 ja seal viidatud kohtupraktika).

57 Seevastu on ainult Üldkohus pädev tuvastama ja hindama asjakohaseid faktilisi asjaolusid ning hindama tõendeid. Nimelt, kui vastavad tõendid on kogutud nõuetekohaselt, kui on järgitud õiguse üldpõhimõtteid ning tõendamiskohustust ja tõendite kogumist puudutavaid menetlusnorme, on üksnes Üldkohus pädev hindama talle esitatud tõendite tõenduslikku väärtust. Välja arvatud juhul, kui kohtule esitatud tõendeid on moonutatud, ei ole nende faktide ja tõendite hindamine seega niisugune õigusküsimus, mis kuuluks Euroopa Kohtu poolt apellatsiooni korras läbivaatamisele (28. mai 1998. aasta kohtuotsus Deere *vs.* komisjon, C-7/95 P, EU:C:1998:256, punkt 22, ja 18. märtsi 2021. aasta kohtuotsus Pometon *vs.* komisjon, C-440/19 P, EU:C:2021:214, punkt 50 ja seal viidatud kohtupraktika).

58 Käesolevas asjas väidab Martinair sisuliselt, et mõju imporditud kauba hindadele sõltus üksnes ekspediitorite ja saatjate autonoomsest ja eeldatavast otsusest kanda vaidlusalusest kartellist tulenev lisakulu üle oma vastavatele klientidele ning et saabuva lennulasti teenuste konkurents toimus väljaspool EMPd asuvatel kohalikel turgudel, mis takistab seda, et käesolevas asjas saaks tuvastada sellise mõju olemasolu, millele komisjon võis kindla mõju kriteeriumi kohaldamisel tugineda.

59 Nii toimides vaidleb Martinair vastu järeldustele, mille Üldkohus tegi vaidlustatud kohtuotsuse punktides 139–142. Nendes punktides on Üldkohus üksnes esitanud ja hinnanud fakte, nagu need tulenevad vaidlusaluse otsuse põhjendustest 14, 17 ja 70, ning poolte vastuseid tema võetud menetlust korraldavatele meetmetele, ning ta tegi seda eesmärgiga kontrollida, kas imporditud kauba hindadele avalduv mõju – mille komisjon võttis aluseks kui põhjuse, mis võimaldas tal kohaldada kindla mõju kriteeriumi – oli tõendatud, ilma et ta oleks seda õiguslikult

kvalifitseerinud. Nimelt, nagu nähtub eeskätt vaidlustatud kohtuotsuse punktist 143, kontrollis Üldkohus alles seejärel, kas see mõju võis kuuluda mõiste „kindel mõju“ alla vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 51 mainitud kohtupraktikale.

60 Seega tuleb tõdeda, et nende argumentidega palub Martinair tegelikult Euroopa Kohtul uuesti hinnata faktilisi asjaolusid, mida Üldkohus kirjeldas ja hindas punktides 139–142, mis vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 57 meenutatud kohtupraktikale ei kuulu apellatsioonimenetluses Euroopa Kohtu pädevusse, kuna ei ole viidatud nende asjaolude moonutamisele. Need argumendid tuleb seega vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata.

61 Lisaks, kuivõrd nende argumentidega, mis on esitatud käesoleva kohtuotsuse punktides 46–48, soovib Martinair samuti kahtluse alla seada selle mõju märkimisväärset ja vahetut laadi selle kohtuotsuse punktis 51 meenutatud kohtupraktika tähenduses, siis tuleb märkida, et Üldkohus analüüsis küsimust, kas mõju imporditud kauba hindadele oli eelkõige märkimisväärne ja vahetu, nagu nõuab see kohtupraktika, vastavalt vaidlustatud kohtuotsuse punktides 164–174 ja punktides 175–183.

62 Mis puudutab imporditud kauba hindadele avalduva mõju märkimisväärset laadi, siis piirdub Martinair siiski kinnitusega, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta leidis, et mõju, mis „igal juhul ei ole märkimisväärne“, oli piisav, et tuvastada kindlat mõju.

63 ELTL artikli 256 lõike 1 teisest lõigust, Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 58 esimesest lõigust ning Euroopa Kohtu kodukorra artikli 168 lõike 1 punktist d ja artikli 169 lõikest 2 nähtub aga, et apellatsioonkaebuses tuleb täpselt osutada selle kohtuotsuse nendele kritiseeritud osadele, mille tühistamist nõutakse, ning esitada samuti seda nõuet konkreetselt toetavad õiguslikud argumendid; vastasel korral on apellatsioonkaebus või asjaomane väide vastuvõetamatu. Nii ei vasta apellatsioonkaebuse osad, mis ei sisalda ühtegi argumenti selleks, et konkreetselt osutada õigusnormi rikkumisele vaidlustatud kohtuotsuses, niisugusele nõudele ja need tuleb vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata (4. oktoobri 2024. aasta kohtuotsus Ferriere Nord *vs.* komisjon, C-31/23 P, EU:C:2024:851, punktid 51 ja 52 ning seal viidatud kohtupraktika).

64 Seega tuleb tõdeda, et selline üldine kinnitus ei vasta nendele nõuetele. Järelikult tuleb Martinairi argumendid osas, milles need puudutavad Üldkohtu hinnangut selle kohta, kas imporditud kauba hindadele avalduv mõju on märkimisväärne, vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata.

65 Mis puudutab seda, kas imporditud kauba hindadele avalduv mõju on vahetu, siis tõi Üldkohus kõigepealt vaidlustatud kohtuotsuse punktides 175–178 välja õiguslikud kriteeriumid, mille alusel ta hindab, kas vahetu mõju on käesoleval juhul tõendatud. Sellega seoses märkis ta eelkõige, et ekspediitorite sekkumine üksi ei katkestanud põhjuslikkuse ahelat vaidlusaluse tegevuse ja viidatud mõju vahel ega võtnud seega sellelt mõjult vahetut iseloomu, kuna see tulenes objektiivselt asjaomasest kartellist vastavalt turu tavapärasele toimimisele ja seega ei katkestanud seda ahelat, vaid jätkas seda.

66 Seejärel lükkas ta vaidlustatud kohtuotsuse punktides 179–182 tagasi argumendid, mille Martinair oli talle esitanud, et vaielda vastu sellele, et imporditud kauba hindadele avalduv mõju oli vahetu.

67 Seega lükkas ta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 179 tagasi Martinairi argumendid, mille kohaselt oli konkreetseid kaudseid tõendeid selle kohta, et vähemalt osa hindadest, mille kohta ekspediitorid kõnealusel perioodil saatjatele arved esitasid, tulenesid ise konkurentsivastasest tegevusest, mille eest komisjon ekspediitoreid karistas. Ta märkis selle kohta, et Martinair ei

tõendanud ega isegi väitnud, et selle tegevuse raames tegid ekspediitorid õigusvastast koostööd, et kanda lisakulud, mida nad pidid tasuma, saatjatele edasi, ning et ta ei tõendanud ka, et see tegevus takistas ekspediitoritel kanda lisakulu edasi saatjatele.

68 Sama kohtuotsuse punktis 180 tõdes Üldkohus, et esiteks ei põhjendanud Martinair oma argumenti, et lisatasude tase, mille kohta ekspediitorid saatjatele arveid esitasid, ületas nende lisatasude taset, mida need ekspediitorid maksid süüdistatud vedajatele, ja teiseks ei selgitanud Martinair, miks ekspediitorid ei saanud korraga kanda ühest ja vältavast rikkumisest tulenevat lisakulu edasi saatjatele ja esitada neile arvet lisatasude kogusummas, mis oli suurem kui nende lisatasude summa, mida nad ise pidid tasuma süüdistatud vedajatele.

69 Üldkohus järeldas sellest vaidlustatud kohtuotsuse punktis 181, et ei saa asuda seisukohale, et lisakulu ootuspärane edasikandmine EMPs asuvatele saatjatele tuleneb konkurentsivastasest tegevusest, mille eest komisjon ekspediitoreid karistas, ja on seetõttu ebaseaduslik või kokkusobimatu turu tavapärase toimimisega.

70 Selle kohtuotsuse punktis 182 lükkas Üldkohus tagasi ka Martinairi argumendi „ostujõu“ kohta, mida ekspediitorid väidetavalt teostasid, sest Martinair ei olnud seda tõendanud ega isegi selgitanud, kuidas see võib katkestada põhjusliku seose vaidlusaluse tegevuse ja imporditud kauba hindadele avalduva mõju vahel.

71 Lõpuks järeldas ta vaidlustatud kohtuotsuse punktis 183 nende asjaolude põhjal, et imporditud kauba hindadele avalduv mõju oli nõutavalt vahetu.

72 Ühest küljest ei rikkunud Üldkohus õigusnormi, kui ta leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktides 175–178, et selliste kolmandate isikute nagu ekspediitorid sekkumine ei võta iseenesest vaidlusaluselt tegevuselt vahetut mõju, kuna sekkumine tuleneb objektiivselt asjaomasest kartellist vastavalt turu tavapärasele toimimisele.

73 Seda hinnangut ei sea kahtluse alla kohtupraktika, mis tuleneb 6. septembri 2017. aasta kohtuotsusest Intel *vs*. komisjon (C-413/14 P, EU:C:2017:632), millele Martinair viitab.

74 Nimelt ei nähtu sellest kohtuotsusest, et ainult need tagajärjed konkurentsile, mis tulenevad tahtlikult üksnes selle ettevõtja tegevusest, kelle suhtes on algatatud rikkumismenetlus ELTL artikli 101 või ELTL artikli 102 alusel, on laadilt vahetud, mis on nõutav tuvastamaks, et konkurentsivastane tegevus vastab kindla mõju kriteeriumile.

75 Lisaks ei tulene viidatud kohtuotsusest, et Euroopa Kohus võttis selles vastu mõju vahetu laadi määratluse, mis kehtiks üksnes ülemaailmsele turule, mis välistaks sellise olukorra nagu Martinairi väitel siinses kohtuasjas, kus on küsimuse all mitu kohalikku turgu.

76 Teisest küljest, osas, milles Martinair väidab, et käesoleva juhtumi asjaoludel sõltus lisatasude edasikandmine ekspediitorite ja saatjate sõltumatust otsusest, palub ta tegelikult Euroopa Kohtul uuesti hinnata faktilisi asjaolusid, mida Üldkohus kirjeldas ja hindas vaidlustatud kohtuotsuse punktides 179–182, väitmata nende moonutamist. Arvestades käesoleva kohtuotsuse punktis 57 meenutatud kohtupraktikat, tuleb need argumendid vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata.

77 Eeltoodust tuleneb, et Martinairi argumendid, mis on esitatud käesoleva kohtuotsuse punktides 46–48 – osas, milles need ei ole vastuvõetamatud käesoleva kohtuotsuse punktides 58–60, 62–64 ja 76 esitatud põhjustel –, tuleb põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

78 Kolmandana tuleb märkida, et põhjendamiskohustus, mis Üldkohtul lasub Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 36 alusel koostoimes artikli 53 esimese lõiguga, paneb talle kohustuse esitada selgelt ja ühemõtteliselt oma arutluskäik, mis võimaldab huvitatud isikutel mõista tehtud otsuse põhjendusi ja Euroopa Kohtul teostada kohtulikku kontrolli (11. aprilli 2013. aasta kohtuotsus Mindo *vs.* komisjon, C-652/11 P, EU:C:2013:229, punkt 29, ja 26. septembri 2024. aasta kohtuotsus Covestro Deutschland ja Saksamaa *vs.* komisjon, C-790/21 P ja C-791/21 P, EU:C:2024:792, punkt 113 ja seal viidatud kohtupraktika).

79 Põhjendamiskohustuse kohaselt ei ole siiski nõutav, et Üldkohus esitaks ammendava põhjenduse menetluse poolte iga üksiku argumendi kohta. Põhjendus võib seega olla tuletatav, kui see võimaldab huvitatud isikutel mõista põhjendusi, millele Üldkohus tugineb, ning kui Euroopa Kohtul on piisavalt teavet kohtuliku kontrolli teostamiseks apellatsioonimenetluses (7. jaanuari 2004. aasta kohtuotsus Aalborg Portland jt *vs.* komisjon, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P, EU:C:2004:6, punkt 372, ning 26. septembri 2024. aasta kohtuotsus Covestro Deutschland ja Saksamaa *vs.* komisjon, C-790/21 P ja C-791/21 P, EU:C:2024:792, punkt 114 ja seal viidatud kohtupraktika).

80 Samuti tuleb meenutada, et põhjendamiskohustust, mis kujutab endast olulist vorminõuet, tuleb eristada akti põhistuse sisulisest põhjendatusest, mis kujutab endast vaidlusaluse akti sisu õiguspärasuse küsimust (2. aprilli 1998. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Sytraval ja Brink's France, C-367/95 P, EU:C:1998:154, punkt 67, ning 4. oktoobri 2024. aasta kohtuotsus UPL Europe ja Indofil Industries (Netherlands) *vs.* komisjon, C-262/23 P, EU:C:2024:862, punkt 134 ja seal viidatud kohtupraktika).

81 Väites, et Üldkohus rikkus oma põhjendamiskohustust, kui ta tugines mõjule, mis on oletatav, spekulatiivne ja seega kontrollimatu, selle asemel et tõendada piisava ja vahetu seose olemasolu EMPga, vaidlustab Martinair tegelikult vaidlustatud kohtuotsuse punktides 139–143 esitatud põhjenduste sisulise põhjendatuse. Selline väide ei saa seega olla aluseks etteheitele, et Üldkohus on rikkunud oma põhjendamiskohustust.

82 Järelikult tuleb ainsa väite esimene osa osaliselt vastuvõetamatuse ja osaliselt põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

Teine väiteosa, mis puudutab saabuva lennulasti teenuseid käsitleva tegevuse tõenäolist mõju

Poolte argumendid

83 Mis puudutab kindla mõju kriteeriumi kehtestamisel arvesse võetavat mõju, siis väidab Martinair, et peale selle, et tegevuse mõju konkurentsile peab olema ootuspärane, märkimisväärne ja vahetu, peab see mõju olema ka tõenäoline. Tõenäosuse nõue on rangem kui pelk asjaolu, et kõnealune tegevus „võib" avaldada mõju EMPs. Selleks et komisjon saaks tugineda oma pädevusele, ei nõua see mitte ainult seda, et mõju oleks võimalik, vaid ka seda, et on rohkem tõenäoline kui ebatõenäoline, et mõju avaldub EMPs.

84 Sellega seoses rikkus Üldkohus esimesena põhjendamiskohustust ja õigusnormi ning eiras ELTL artiklit 101, kui ta leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktides 128–132, et rikkumise kvalifitseerimine „eesmärgi tõttu“ rikkumiseks muutis ülearuseks mis tahes hinnangu sellele, kui tõenäoline on EMPs mõju tekkimine. Seega lükkas ta kohtuotsuse punktis 133 vääralt tagasi Martinairi sellekohased argumendid.

85 Asjaolust, et teatavat liiki tegevuse eesmärk on üldiselt konkurentsi piiramine, ei saa järeldada, et see tekitab automaatselt konkurentsipiirangu siseturul. On tõsi, et tegemist ei ole tegeliku mõju tõendamisega EMPs. Selleks et tõendada komisjoni pädevust seoses väljaspool EMPd toimunud tegevusega, kohustab kindla mõju kriteerium teda siiski tõendama tõenäosust, et sellel tegevusel on mõju EMPs, mida komisjon vaidlusaluses otsuses ei analüüsinud ja mida Üldkohus ka ei kontrollinud. Ta tuvastas, et kõnealuse tegevuse eesmärk oli piirata konkurentsi siseturul, ja võttis seejärel arvesse asjaolu, et see leidis aset ja viidi ellu väljaspool EMPd. Kuivõrd Martinairil ei olnud kontrolli ekspediitorite poolt saatjatele ega tarbijatele EMPs kohaldatud hindade üle ega neile esitatud arvete üle EMPs, ei saanud tema „saabuvaid liine puudutava tegevuse“ eesmärk olla piirata konkurentsi EMPs.

86 Kui Üldkohtu seisukoht, et konkurentsipiirangu kvalifitseerimine „eesmärgi tõttu“ piiranguks eeldab tõenäolist mõju siseturule, oleks põhjendatud, kohaldataks ELTL artiklit 101 igasuguse keelatud tegevuse suhtes, olenemata sellest, kus see aset leiab, kas see on ellu viidud või kas sellel on mõju. ELTL artikli 101 selline tõlgendus ei ole õige ja rikub ühtlasi rahvusvahelise õiguse üldpõhimõtteid.

87 Teisena jättis Üldkohus ekslikult hindamata, kui tõenäolised on oletused, millel põhineb komisjoni järeldus kaudse mõju kohta EMPs, mida vaidlusaluses otsuses eeldatakse.

88 Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 141 tõdes komisjon, et kui ekspediitorid kannavad oma teenusepakettide hindadele edasi vaidlusalusest kartellist tuleneva võimaliku lisakulu, võib see mõju realiseeruda EMPs. Komisjon ei analüüsinud aga seda mõju, millele Üldkohus vihjas, ega võtnud arvesse nende oletuste analüütilisi ja faktilisi kaudseid tingimusi, mida komisjon isegi ei vaidlusta. Esiteks ei kontrollinud komisjon, kas vaidlusalune tegevus tõi kaasa õhutransporditeenuste hindade tõusu EMPst väljaspool asuvatel turgudel. Teiseks, isegi kui oleks tõendatud mõju konkurentsile, ei tõendanud ega isegi analüüsinud komisjon küsimust, kas tegemist oli ekspediitorite kogukulude suurenemisega, ning jaatava vastuse korral, milline oli selle mõju või hinnatõusu ulatus. Kolmandaks, isegi kui eeldada, et ekspediitorite kulud suurenesid, ei võtnud komisjon arvesse ega isegi kontrollinud võimalust, et ekspediitorid kandsid need kõrgemad kulud edasi oma klientidele, st väljaspool EMPd asuvatele saatjatele. Neljandaks, isegi kui oletada, et selline kulude edasikandmine toimus – mis on pealegi hüpoteetiline ja tõenäoliselt tähtsusetu –, ei kontrollinud ta, kas saatjad tõstsid selle tagajärjel oma hindu. Riigisisestes kohtutes pooleliolevates tsiviilõiguslikes kahju hüvitamise menetlustes väidavad saatjad ja ekspediitorid, kes asuvad väljaspool EMPd ja EMP sees, et nad ei kandnud edasi „lisakulusid“, mis võivad tuleneda vaidlusalusest tegevusest.

89 Kui ei uurita EMP tarbijatele tekkivate lisakulude tõenäosust ja ulatust, muudab see komisjoni pädevuse aluseks oleva mõju hüpoteetiliseks ja spekulatiivseks. Tõendatud ei ole see, mis ulatuses tõi esiteks saabuva lennulasti valdkonnas aset leidnud tegevus kaasa ekspediitoritelt küsitud lennulastiteenuste koguhinna tõusu ja mis ulatuses väljendus see tõus teiseks kõrgemates hindades, mida küsiti saatjatelt ning kanti edasi tarbijatele, kes ostsid kaupa, mida EMPsse imporditi. Ilma hoolika hindamiseta ei saa aga eeldada, et hindade tõus eelneval turul toob otseselt kaasa hindade tõusu järgneval turul.

90 Mõju, millele komisjon viitab ja mida Üldkohus reservatsioonideta aktsepteeris, on seega üksnes hüpoteetiline või igal juhul vähetähtis ning ei ole piisava tõenäosusega, et kaasa tuua kindlat mõju. Üldkohtu järeldused põhinevad oletusel, et ekspediitorid kannavad hinnatõusu edasi, ning eeldusel, et saatjad kannavad omakorda selle hinnatõusu edasi – ilma et kummagi oletuse tõenäosust oleks tõendatud –, vaatamata suurele hulgale tõenditele, mis seavad kahtluse alla nende usutavuse. Asudes seisukohale, et EMPs toimuva tegevuse nõutud tõenäolist mõju saab tõendada spekulatiivsete kriteeriumide ja hinnangute alusel, rikkus Üldkohus oma põhjendamiskohustust ja igal juhul õigusnormi ning ELTL artiklit 101.

91 Komisjon väidab, et see väiteosa on osaliselt vastuvõetamatu ja osaliselt põhjendamatu.

Euroopa Kohtu hinnang

92 Esimesena tuleb märkida, et käesoleva kohtuotsuse punktis 51 meenutatud kohtupraktikast nähtub, et kindla mõju „tõenäosuse“ tingimus, millele Martinair viitab, ei erine selle mõju ootuspärasuse tingimusest, kuivõrd vastavalt sellele kohtupraktikale piisab ootuspärasuse nõude tingimuse täitmiseks sellest, kui võetakse arvesse tegevuse tõenäolist mõju konkurentsile. Seega väidab Martinair ekslikult, et tõenäosuse nõue on kriteerium, mis lisandub ootuspärasuse, märkimisväärsuse ja vahetuse kriteeriumidele. Seejärel ei saa Martinair Üldkohtule tulemuslikult ette heita – nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 83 –, et viimane jättis kontrollimata, kas imporditud kauba hindadele avalduv mõju on tõenäoline, kuigi Üldkohus analüüsis vaidlustatud kohtuotsuse punktides 144–163 selle mõju ootuspärasust.

93 Teisena olgu märgitud, et Üldkohus täpsustas vaidlustatud kohtuotsuse punktis 128, et kui kõne all on tegevus, mille puhul komisjon leidis – nagu käesolevas asjas –, et see kahjustas konkurentsi siseturul või EMPs piisavalt, et seda võis lugeda „eesmärgi tõttu“ konkurentsipiiranguks ELTL artikli 101 ja EMP lepingu artikli 53 tähenduses, siis ei saa kindla mõju kriteeriumi kohaldamine nõuda sellise konkreetse mõju tõendamist, mida eeldab tegevuse „tagajärje tõttu“ konkurentsipiiranguks kvalifitseerimine nende sätete tähenduses.

94 Samuti märkis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 132, et kindla mõju kriteeriumi tõlgendamine Martinairi pakutud viisil – et vaidlusaluse tegevuse konkreetset mõju tuleb tõendada isegi „eesmärgi tõttu“ konkurentsipiirangu korral – tähendaks seda, et komisjoni pädevus tuvastada ELTL artikli 101 ja EMP lepingu artikli 53 rikkumist ning selle eest karistada sõltuks tingimusest, millel puudub nende sätete tekstis alus.

95 Üldkohus järeldas sellest kohtuotsuse punktis 133, et ühest küljest ei saanud Martinair komisjonile õiguspäraselt ette heita, et viimane tegi vea, järeldades, et kindla mõju kriteerium oli täidetud, ehkki komisjon märkis vaidlusaluse otsuse põhjendustes 917, 1190 ja 1277, et ta ei ole kohustatud hindama vaidlusaluse tegevuse konkurentsivastast mõju, võttes arvesse selle tegevuse konkurentsivastast eesmärki, ning et teisest küljest ei saanud Martinair nendest põhjendustest ka järeldada, et komisjon ei analüüsinud kõnealuse kriteeriumi kohaldamiseks selle tegevuse mõju siseturule või EMPs.

96 Siiski, nagu on juba märgitud kõnealuses punktis 133 teisena esitatud põhjendustes, ei saa punktidest, millele Martinair vastu vaidleb, järeldada, et Üldkohus leidis, et kõnealuse rikkumise kvalifitseerimine „eesmärgi tõttu“ konkurentsipiiranguks muutis üleliigseks mis tahes hinnangu võimaliku mõju kohta EMPs, mis võimaldas tõendada komisjoni pädevust kohaldada ELTL artiklit 101 ja EMP lepingu artiklit 53 tegevusele, mis leidis aset väljaspool EMPd.

97 Nimelt nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktide 124–142 koostoimest, et nendes vaidlusalustes punktides piirdus Üldkohus üksnes sellega, et lükkas tagasi argumendid, mille Martinair oli talle esitanud ja mis on kokku võetud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 107 ja 108. Seega esitas ta nendes punktides põhjused, miks Martinair eksis, kui ta väitis, et komisjoni viide vaidlusaluse otsuse põhjenduses 917 selle kohta, et puudub vajadus tõendada kõnealuse konkurentsivastase tegevuse tegelikku konkurentsivastast mõju, tähendas, et komisjon jättis tegevuse laadi tõttu hindamata, kas tegevus oli avaldanud mõju liidus või EMPs, mis võimaldas tõendada tema pädevust kohaldada ELTL artiklit 101 ja EMP lepingu lepingut 53 saabuva lennulasti teenustele, arvestades kindla mõju kriteeriumi.

98 Ühest küljest, kuna Üldkohus vastas sisuliselt, et kindla mõju kriteerium, mis on komisjoni eksterritoriaalse pädevuse aluseks, erineb küsimusest, kas vaidlusaluse kartelli võib kvalifitseerida konkurentsipiiranguks ELTL artikli 101 ja EMP lepingu artikli 53 tähenduses, siis ei rikkunud ta õigusnormi. Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 42 samuti märkis, ei lange kindla mõju kriteerium – mis võib rahvusvahelise avaliku õiguse seisukohast olla aluseks komisjoni pädevusele kohaldada liidu ja EMP konkurentsieeskirju eksterritoriaalselt – kokku sisulise kriteeriumiga, mis puudutab eesmärgi või tagajärje tõttu konkurentsipiirangut liidu või EMP siseturul ja millest sõltub komisjoni pädevus tuvastada liidu õiguse alusel nende konkurentsieeskirjade rikkumine ja selle eest karistada.

99 Teisest küljest on Üldkohtu analüüs, mille eesmärk on teha kindlaks, kas komisjon leidis õigesti, et kindla mõju kriteerium oli käesolevas asjas täidetud, esitatud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 144–184 seoses kooskõlastamisega, mis puudutas saabuva lennulasti teenuseid eraldivõetuna, ning kohtuotsuse punktides 185–196 seoses ühe ja vältava rikkumise kui tervikuga.

100 Neil asjaoludel tõlgendab Martinair vaidlustatud kohtuotsust valesti, kui ta väidab, et Üldkohus rikkus põhjendamiskohustust, õigusnormi ja ELTL artiklit 101, kui ta leidis, et kõnealuse rikkumise kvalifitseerimine „eesmärgi tõttu“ rikkumiseks muutis ülearuseks igasuguse hinnangu sellele, kas võib esineda mõju EMPs, et tuvastada komisjoni pädevus saabuva lennulasti teenuste osas. Seega tuleb käesoleva kohtuotsuse punktides 84–86 toodud argumendid põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

101 Kolmandana, mis puudutab käesoleva kohtuotsuse punktides 87–90 esitatud argumente, siis tuleb kõigepealt tõdeda, et kuivõrd Martinair väidab, et vaidlusaluses otsuses on lünki, siis ei ole need argumendid suunatud mitte vaidlustatud kohtuotsuse, vaid vaidlusaluse otsuse vastu. Seega tuleb see argument selles osas vastuvõetamatuse tõttu tagasi lükata (vt analoogia alusel 29. juuni 2023. aasta kohtuotsus TUIfly *vs.* komisjon, C-763/21 P, EU:C:2023:528, punkt 53 ja seal viidatud kohtupraktika).

102 Seejärel tuleb märkida, et vastupidi sellele, millele viitavad Martinairi argumendid, ei piirdu Üldkohtu analüüs nende oletuste kohta – mille alusel komisjon järeldas, et vaidlusalusel kartellil on EMPs kindel mõju – üksnes vaidlustatud kohtuotsuse punktis 141 tehtud järeldusega, vaid on esitatud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 124–142. Need puudutavad aga nimelt küsimust, kas lisakulu, mida saatjad võisid kanda, ja selle võimalik tagajärg, et need EMPsse imporditud kaubad võisid kallineda, on vaidlusaluse tegevuse mõju hulgas, millele komisjonil oli õigus tugineda, et kohaldada kindla mõju kriteeriumi. Lisaks analüüsis Üldkohus Martinairi argumente arvestades selle kohtuotsuse punktides 144–184, kas see mõju oli nõutavalt ootuspärane, märkimisväärne ja vahetu.

103 Samas, mis puudutab konkreetselt vaidlustatud kohtuotsuse punkti 141, siis tuleb meenutada, et Üldkohus tuletas selle kohtuotsuse eelmistes punktides tehtud järeldustest, et kui ekspediitorid kannavad oma teenusepakettide hindadele edasi vaidlusalusest kartellist tuleneva võimaliku lisakulu, võib üks ja vältav rikkumine saabuvate liinide osas mõjutada eelkõige vedajatevahelist konkurentsi nende saatjate kui klientide võitmiseks ning seetõttu võib mõju imporditud kaupade hindadele avalduda siseturul või EMPs.

104 Ent väites sisuliselt, et punkt 141 on ekslik, ja esitades sellega seoses käesoleva kohtuotsuse punktides 88–90 toodud argumendid, soovib Martinair tegelikult uuesti kahtluse alla seada Üldkohtu hinnangu, et esiteks oli komisjonil kindla mõju kriteeriumi kohaldamisel alust lähtuda mõjust imporditud kaupade hindadele ja teiseks tõendas komisjon piisavalt, et sellel mõjul on tunnused, mis on nõutavad selleks, et seda saaks pidada eelkõige märkimisväärseks ja vahetuks. Järelikult ei erine need argumendid tema apellatsioonkaebuse ainsa väite esimese osa põhjendamiseks esitatud argumentidest. Esimese väiteosa põhjenduseks esitatud argumentide analüüsist nähtub aga, et Martinair ei ole suutnud tõendada, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta leidis, et komisjonil oli õigus seda mõju sellel eesmärgil kasutada.

105 Lõpuks, isegi kui eeldada, et Martinair soovib oma väitega – et Üldkohus jättis hindamata imporditud kauba hindadele avalduva mõju tõenäosuse – tegelikult öelda, et Üldkohus ei hinnanud selle mõju ootuspärasust, piisab, kui märkida, et Üldkohus analüüsis juba vaidlustatud kohtuotsuse punktides 144–163 küsimust, kas see mõju oli kindla mõju kriteeriumi kohaldamiseks nõutavalt ootuspärane käesoleva kohtuotsuse punktis 51 viidatud kohtupraktika tähenduses; neid punkte 144–163 käesolev väiteosa aga ei puuduta.

106 Järelikult tuleb ainsa väite teine osa osaliselt vastuvõetamatuse ja osaliselt põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

Kolmas väiteosa, mis puudutab põhjenduste asendamist ja tõendamiskoormise õigusvastast ümberpööramist

Poolte argumendid

107 Martinair märgib, et kindla mõju kriteeriumi on tervikuna hinnatud üksnes vaidlusaluse otsuse põhjenduses 1045. Siiski kinnitas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 101–197, et see kriteerium on täidetud, esitades nendes punktides arutluskäigu, mis põhineb tõenditel ja argumentidel, mida komisjon ei esitanud ei vaidlusaluses otsuses ega Üldkohtu menetluses. Üldkohtul ei ole aga sugugi lubatud täita lünki talle läbivaatamiseks esitatud akti põhjendustes või asendada akti vastuvõtja põhjendusi enda omadega.

108 Sellega seoses hindas Üldkohus esiteks vaidlustatud kohtuotsuse punktides 144–163 seda, kui ootuspärane oli see, et eelneval turul saabuva lennulasti teenuste hindade väidetav kehtestamine kanti edasi saadetud kaupade järgnevale turule, tuginedes järeldusele, mida komisjon ei teinud ei vaidlusaluses otsuses ega selles institutsioonis toimunud menetluses. Eelkõige asjaolu, et vaidlusaluses otsuses on märgitud, et lennulastiteenuste kulud on sisendkulud, ei võrdu kinnitusega, et lennulastiteenuste hinnad on „muutuvkulud, mis mõjutavad piirkulusid“. Seega asendas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 156 komisjoni põhjendused enda omadega.

109 Lisaks lükkas Üldkohus tagasi argumendi, et ühendatud anumate mõju tagajärjel ei ole lisakulude edasikandumine ootuspärane, samas kui komisjon keeldus sõnaselgelt seda mõju uurimast. Ta jättis analüüsi puudumise siiski tähelepanuta ja pani Martinairile kohustuse seda mõju tõendada, samas kui komisjon oleks pidanud tõendama oma territoriaalset pädevust ootuspärase mõju alusel. Seega oleks just viimane pidanud tõendama, et saabuva lennulasti teenuste kulud võidakse edasi kanda EMP tarbijatele. Asjaolu, et Martinair otsustas esitada majandusuuringu, ei mõjuta seda kohustust.

110 Teiseks leidis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 164–174, et saabuva lennulasti teenuste hindade väidetav kindlaksmääramine toob kaasa märkimisväärse mõju EMPs ning et seda järeldust põhjendavad rikkumise tunnused, nagu selle kestus, ulatus ja laad. Ent komisjon ei ole esitanud ühtegi neist tunnustest, et põhjendada saabuva lennulasti teenuste hindade märkimisväärset mõju konkurentsile EMPs.

111 Lisaks ei ole tõendatud vaidlustatud kohtuotsuse punktis 172 esitatud Üldkohtu järeldus, et lennulastiteenuste hind ja seega asjaomased lisatasud olid transporditud kauba hinna oluline element, mis mõjutab kauba müüki. Eelmises punktis mainitud tunnused, millele viidatakse vaidlusaluses otsuses, ei puuduta saabuva lennulasti teenuste hindade mõju EMPs, vaid ühte ja vältavat rikkumist, millel on välismaale toimuva kaubaveo kaudu otsene mõju EMPs. Vaidlusalune otsus ei sisalda ühtegi järeldust selle kohta, et saabuva lennulasti teenustel on EMPs märkimisväärne mõju, ega sisalda ühtegi tõendit selle tegevuse väidetava mõju kohta, mis võimaldaks Üldkohtul väita seda, mida ta punktis 172 kinnitab. Lisatasude osakaal lennulastiteenuste koguhinnas ei ole selles osas asjakohane ning ükski toimikumaterjal ei tõenda seost lisatasude ja imporditud kauba hinna vahel. Punktis 172 sisalduvale järeldusele jõudmiseks asendas Üldkohus seega tegelikult komisjoni olematu arutluskäigu enda omaga.

112 Kolmandaks järeldas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktides 175–183, et saabuva lennulasti teenuste hindade väidetav kindlaksmääramine toob kaasa vahetu mõju EMPs, vaatamata selliste sõltumatute turuosaliste osalemisele väärtusahela eri etappides, kes peavad ise otsustama, kas need hinnad edasi kanda. Nagu esimese väiteosa raames juba märgiti, ei tõendanud komisjon vaidlusaluses otsuses põhjusliku seose ahelat, vaid rajas kaudse mõju spekulatiivsetele ja kontrollimatutele oletustele. Kuivõrd vaidlusaluses otsuses ei ole tõendeid selle kohta, et tagajärjed on väidetavalt vahetud, ega isegi märget sellise vahetu laadi kohta, ei ole Üldkohtu järeldus põhjendatud.

113 Komisjon leiab, et see väiteosa on põhjendamata.

Euroopa Kohtu hinnang

114 Kohtupraktikast nähtub tõesti, et ELTL artiklis 263 ette nähtud seaduslikkuse kontrolli ulatus hõlmab ELTL artiklite 101 ja 102 kohaldamise menetlusi käsitlevate komisjoni otsuste kõiki elemente, mille põhjaliku kontrollimise tagab Üldkohus nii õiguslikust kui ka faktilisest aspektist, lähtudes hageja esitatud väidetest ja võttes arvesse kõiki hageja esitatud tõendeid. Kuid selle kontrolli käigus ei või liidu kohtud mingil juhul asendada akti vastuvõtja põhjendusi enda omadega (4. juuli 2024. aasta kohtuotsus Westfälische Drahtindustrie ja Pampus Industriebeteiligungen *vs.* komisjon, C-70/23 P, EU:C:2024:580, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika).

115 Üldkohus ei saa seega enda põhjendusega täita lünka vaidlusaluse akti põhjenduses selliselt, et tema hinnang ei seondu ühegi aktis sisalduva hinnanguga (18. juuli 2013. aasta kohtuotsus UEFA *vs.* komisjon, C-201/11 P, EU:C:2013:519, punkt 65 ja seal viidatud kohtupraktika).

116 Kui aga Üldkohus piirdub talle esitatud argumentidele vastamisega ja seega vaidlustatud akti põhjenduste selgitamisega, ei saa siiski asuda seisukohale, et ta asendab akti vastuvõtja põhjendused enda omadega (vt selle kohta 12. juuni 2014. aasta kohtuotsus Deltafina *vs.* komisjon, C-578/11 P, EU:C:2014:1742, punkt 56, ja 23. novembri 2023. aasta kohtuotsus Ryanair *vs.* komisjon, C-209/21 P, EU:C:2023:905, punkt 49).

117 Siinses asjas tuleb meenutada – nagu on juba märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 53 –, et esimene põhjendus, millele komisjon vaidlusaluse otsuse põhjenduses 1045 tugines, kinnitamaks oma järeldust, et kindla mõju kriteerium oli käesolevas asjas täidetud, seisnes nimelt imporditud kauba hindadele avalduvas mõjus.

118 Mis puudutab sellega seoses esimesena etteheiteid vaidlustatud kohtuotsuse punktide 144–163 kohta, milles Üldkohus hindas selle mõju ootuspärasuse tingimust, siis tuleb kõigepealt märkida, et nendes punktides viitas Üldkohus vaidlusaluse otsuse põhjendustele 14, 17, 70, 846, 874, 879, 899, 909, 1031, 1045, 1199 ja 1208, vastates samas argumentidele, mille Martinair esitas talle, et põhjendada oma väidet, mille kohaselt ei olnud see tingimus käesolevas asjas täidetud. Seega tugines Üldkohus vaidlusaluse otsuse kõigi põhjenduste tõlgendusele ja Martinairi esitatud argumentidele antud hinnangule ning jõudis vaidlustatud kohtuotsuse punktis 163 järeldusele, et komisjon oli piisavalt tõendanud, et see mõju oli nõutavalt ootuspärane.

119 Mis puudutab seejärel vaidlustatud kohtuotsuse punkti 156, millele Martinair konkreetselt viitab, siis on tõsi, et selles tuvastas Üldkohus, et lennulastiteenuste hind oli ekspediitorite jaoks muutuv kulu, mille tõusu tagajärjel tõuseb üldjuhul piirkulu, millest lähtuvalt ekspediitorid määravad kindlaks oma hinnad. Üldkohus tugines selles järelduses siiski sõnaselgelt vaidlusaluse otsuse põhjendustele 14 ja 70, selgitades selgelt sõna „nähtub“ kasutades, et selles järelduses ei korranud ta identselt nende põhjenduste sõnastust, vaid järeldus tulenes tema enda tõlgendusest vaidlusaluse otsuse nendele lõikudele. Martinair ei väida aga, et selle tõlgendusega moonutas Üldkohus seda otsust. Seega piirdus Üldkohus selles punktis vaidlusaluse otsuse põhjenduste selgitamisega, tuletades teatud asjaolusid otsuses sisalduvatest andmetest.

120 Lõpuks tuleb märkida – nagu väidab Martinair –, et komisjon peab tõendama, et kindla mõju kriteerium on täidetud, ja seega tõendama, et asjaomasel tegevusel on ootuspärane, vahetu ja märkimisväärne mõju liidus või – nagu käesolevas asjas – EMPs. Üldkohus ei eiranud siiski seda tõendamiskoormise muutumise reeglit, kui ta lükkas tagasi Martinairi argumendi, et ühendatud anumate mõju tagajärjel ei ole lisakulude edasikandumine ootuspärane, isegi kui komisjon keeldus seda mõju uurimast.

121 Pärast seda, kui Üldkohus oli vaidlustatud kohtuotsuse punktides 144 ja 145 kirjeldanud ootuspärasuse nõude ulatust, tõdes ta punktis 149, et välja arvatud juhul, kui leitakse, et kütuse lisatasu ja ohutuse lisatasu tõusu kompenseerib – piisavalt tõenäolise ühendatud anumate mõju teel – tariifide ja muude lisatasude vastav langus, võis selline tõus üldjuhul kaasa tuua saabuva lennulasti teenuste koguhinna tõusu. Ta lisas tõesti, et Martinair ei ole tõendanud, et ühendatud anumate mõju oli nii tõenäoline, et selle tagajärjel ei oleks imporditud kauba hindadele avalduv mõju ootuspärane. Siiski eelneb sellele järeldusele vaidlustatud kohtuotsuse punktides 146–148 ja punkti 149 esimeses lauses analüüs, mille tulemusel leidis Üldkohus vaidlusaluse otsuse põhjendustes 846, 909, 1199 ja 1208 esitatud asjaolude põhjal, mis on kokku võetud vaidlustatud

kohtuotsuse punktides 146 ja 147, et süüdistatud vedajatele oli ootuspärane, et kütuse lisatasu ja ohutuse lisatasu horisontaalne kindlaksmääramine ning keeldumine vahendustasusid maksmast tooks kaasa saabuva lennulasti teenuste koguhinna tõusu.

122 Seega sedastas Üldkohus kõigepealt, et komisjon oli vaidlusaluses otsuses piisavalt tõendanud sellise tõusu ootuspärasust, ning analüüsis seejärel, kas Martinair – kes viitas sellega seoses vaidlusaluse otsuse õigusvastasusele – oli esitanud tõendeid, mis võimaldasid selle järelduse ümber lükata. Kuivõrd Martinair tugines selleks majandusraportile ja väitis, et on olemas ühendatud anumate mõju, märkis Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 151, et see majandusraport näitas üksnes lennulastisektori toimimist puudutavate eelduste põhjal, et on teoreetiliselt „tõenäoline“, et selline mõju käesolevas asjas avaldub, kuid märkis kohtuotsuse punktis 152, et selles majandusraportis ei olnud peale ebamääraste ja üldiste kinnituste mingit konkreetset teavet, mis seda järeldust toetaks.

123 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peab aga komisjon esitama tõendid, mille alusel saab õiguslikult piisavalt tuvastada konkurentsiõiguse rikkumise koosseisu kuuluvate asjaolude asetleidmist. Seevastu peab ettevõtja, kes väidab vastu sellise rikkumise tuvastamisele, tõendama, et selle vastuväitega tuleb nõustuda. Siiski, isegi kui seadusest tulenev tõendamiskoormis lasub nende põhimõtete kohaselt kas komisjonil või asjaomasel ettevõtjal, võivad ühe poole esitatud faktilised asjaolud kohustada teist poolt esitama selgitust või põhjendust, mille puudumisel võib järeldada, et tõendamiskoormist puudutavad eeskirjad on täidetud (vt selle kohta 21. detsembri 2023. aasta kohtuotsus Royal Antwerp Football Club, C-680/21, EU:C:2023:1010, punkt 120 ja seal viidatud kohtupraktika).

124 See kohtupraktika, mis põhineb üldistel tõendite kogumise eeskirjadel, on ülekantav olukorrale, kus komisjon peab tõendama oma territoriaalset pädevust väljaspool liidu või EMP territooriumi aset leidnud tegevuse suhtes.

125 Sellest järeldub, et kuna Üldkohus sedastas kõigepealt, et komisjon oli piisavalt tõendanud kõnealuse hinnatõusu ootuspärasust, ei saa asuda seisukohale, et otsustades nii, nagu on kirjeldatud käesoleva kohtuotsuse punktis 122, pööras Üldkohus tõendamiskoormise õigusvastaselt ümber.

126 Lisaks, kuna Martinair soovib seada kahtluse alla hinnangu, mille Üldkohus andis majandusraportile, millele ta tugines ja mis on esitatud vaidlustatud kohtuotsuse punktides 150–152, siis piisab, kui märkida, et sellised argumendid on vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 57 toodud kohtupraktikale vastuvõetamatud, sest Martinair ei väida, et Üldkohus moonutas selle raporti sisu.

127 Eeltoodust tuleneb, et käesoleva kohtuotsuse punktides 108 ja 109 esitatud argumendid tuleb osaliselt vastuvõetamatuse ja osaliselt põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

128 Teisena, mis puudutab etteheiteid vaidlustatud kohtuotsuse punktide 164–174 kohta, kus asub Üldkohtu hinnang sellele, kas imporditud kauba hindadele avalduv mõju on märkimisväärne, siis tuleb ühest küljest märkida, et selle kohtuotsuse punktis 167 tuvastas Üldkohus vaidlusaluse otsuse põhjendustele 1146, 1215 ja 1217 viidates, et ühe ja vältava rikkumise kestus oli 21 kuud liidu ja kolmandate riikide vaheliste liinidega seoses ning 8 kuud seoses EMP liinidega, mis ei ole liidu ja kolmandate riikide vahelised liinid. Ta tuvastas samuti, et nii kaua osalesid rikkumises ka kõik süüdistatud vedajad, välja arvatud Lufthansa Cargo ja Swiss International Air Lines.

129 Vaidlustatud kohtuotsuse punktis 168 lisas ta, et vaidlusaluse otsuse põhjendusest 889, millele ta selles punktis viitas, nähtub, et kütuse lisatasu ja ohutuse lisatasu on üldkohaldatavad meetmed, mis ei ole eriomased ühele liinile ja mida tuli kohaldada kõigil liinidel ülemaailmselt, sealhulgas EMPsse suunduvatel liinidel. Kohtuotsuse punktis 169 lisas ta veel, et vaidlusaluse otsuse põhjendusest 1030 nähtub, et ühe ja vältava rikkumise eesmärk oli piirata konkurentsi süüdistatud vedajate vahel, eelkõige EMP ja kolmandate riikide vahelistel liinidel, ning et selle otsuse põhjenduses 1208 järeldas komisjon, et erinevate hinnaelementide kindlaksmääramine oli üks raskemaid konkurentsipiiranguid ning et seetõttu leidis ta, et üks ja vältav rikkumine väärib käesoleva kohtuotsuse punktis 34 mainitud suunistes ette nähtud „astmestiku kõrgemal tasemel“ asuva raskusastme koefitsiendi kohaldamist.

130 Seega ei ole tõendatud, et Üldkohus tugines vaidlusaluse kartellikokkuleppe tunnustele, mida vaidlusaluses otsuses ei olnud esitatud, et tuvastada, et mõju imporditud kauba hindadele oli märkimisväärne. Arvestades käesoleva kohtuotsuse punktis 115 meenutatud kohtupraktikat, ei lükka seda järeldust ümber asjaolu, et komisjon ei viidanud sõnaselgelt vaidlustatud kohtuotsuse punktides 164–174 välja toodud asjaoludele oma otsuse selles osas, mis käsitleb komisjoni territoriaalse pädevuse tuvastamist. See kohtupraktika nõuab nimelt üksnes seda, et Üldkohtu analüüs oleks seotud hinnangutega, mis asuvad talle läbivaatamiseks esitatud aktis. Ühtlasi, nagu nähtub vaidlustatud kohtuotsuse punktidest 117 ja 134, sisaldas vaidlusaluse otsuse põhjenduse 1045 esimene lause asjaolusid – ehkki lühidalt –, mis võimaldasid Üldkohtul kontrollida, kas komisjon põhjendas oma eksterritoriaalset pädevust kindla mõju kriteeriumi alusel. Nimelt võimaldasid just need asjaolud koostoimes vaidlusaluse otsuse teiste põhjendustega, millele on viidatud eelkõige vaidlustatud kohtuotsuse punktides 167–169, Üldkohtul kontrollida, kas komisjon tõepoolest tõendas sellise mõju olemasolu ja eelkõige selle ootuspärasust.

131 Mis puudutab teisest küljest seda, et Martinair vaidlustab konkreetselt vaidlustatud kohtuotsuse punktis 172 esitatud järelduse, piisab, kui märkida, et see punkt, mis tugineb pealegi vaidlusaluse otsuse põhjendusele 1031, kujutab endast selle kohtuotsuse punktides 170 ja 171 Üldkohtu tehtud analüüsi kokkuvõtvat punkti ning et see analüüs, nagu märkis Üldkohus punktis 170, tehti ammendavuse huvides. Kuna aga nimetatud kohtuotsuse punktidest 164–169 piisab, et põhjendada sama kohtuotsuse punktis 174 tehtud Üldkohtu järeldust, mille kohaselt oli komisjon piisavalt tõendanud, et mõju imporditud kauba hindadele oli nõutavalt märkimisväärne, siis tuleb need argumendid tulemusetuse tõttu tagasi lükata. Nimelt ei saa väljakujunenud kohtupraktika kohaselt Üldkohtu otsuse ammendavuse huvides esitatud põhjenduste kohta tehtud etteheited kaasa tuua selle otsuse tühistamist ja on seega tulemusetud (15. oktoobri 2002. aasta kohtuotsus Limburgse Vinyl Maatschappij jt *vs.* komisjon, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P – C-252/99 P ja C-254/99 P, EU:C:2002:582, punkt 537, ning 4. oktoobri 2024. aasta kohtuotsus thyssenkrupp *vs.* komisjon, C-581/22 P, EU:C:2024:821, punkt 263 ja seal viidatud kohtupraktika).

132 Seega tuleb käesoleva kohtuotsuse punktides 110 ja 111 toodud argumendid osaliselt põhjendamatuse ja osaliselt tulemusetuse tõttu tagasi lükata.

133 Kolmandana, mis puudutab vaidlustatud kohtuotsuse punkte 175–183, milles Üldkohus hindas, kas komisjon oli piisavalt tõendanud, et imporditud kauba hindadele avalduv mõju oli vahetu, siis piisab, kui tõdeda, et see etteheide põhineb sisuliselt eeldusel, et Martinair tõendas oma ainsa väite esimeses osas, et komisjon tugines oma järelduses kindla mõju kohta spekulatiivsetele ja kontrollimatutele eeldustele. Nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktidest 51–82, ei ole see eeldus põhjendatud. Järelikult on ka see etteheide põhjendamatu.

134 Kõigest eelnevast tuleneb, et ainsa väite kolmas osa tuleb osaliselt vastuvõetamatuse, osaliselt tulemusetuse ja osaliselt põhjendamatuse tõttu tagasi lükata.

Neljas väiteosa, mis puudutab ühte ja vältavat rikkumist kui komisjoni territoriaalse pädevuse alust

Poolte argumendid

135 Martinair väidab, et Üldkohus rikkus õigusnormi, kui ta leidis vaidlustatud kohtuotsuse punktides 186 ja 188, et komisjoni pädevuse kohaldada ELTL artiklit 101 saabuva lennulasti teenustele võib tuvastada ühe ja vältava rikkumise kui terviku mõju alusel, sealhulgas selle rikkumise ühe osa mõju alusel, mida vahetult rakendati EMP turgudel.

136 Mõiste „üks ja vältav rikkumine“ on menetlusnorm, mille eesmärk on kergendada konkurentsiasutuste tõendamiskoormist, võimaldades neil koguda tõendeid pika perioodi vältel toime pandud rikkumise kohta ja koguda kokku erinevaid tegevusi, mis moodustavad ülemaailmse skeemi. See mõiste ei saa siiski laiendada EL toimimise lepingu kohaldamisala, sest vastasel juhul laiendataks komisjoni territoriaalset pädevust igasugusele tegevusele, mis kuulub ülemaailmsesse skeemi, sõltumata selle tegevuse või tegevuse mõju asukohast. Kõigepealt tuleb tuvastada, et teatud tegevus kuulub ELTL artikli 101 geograafilisse kohaldamisalasse. Alles seejärel on võimalik tõendada, et see tegevus on osa ühest ja vältavast rikkumisest.

137 Üldkohtu poolt vaidlustatud kohtuotsuse punktis 193 viidatud 6. septembri 2017. aasta kohtuotsuse Intel *vs.* komisjon (C-413/14 P, EU:C:2017:632) punkt 57 ei võimalda kinnitada ühe ja vältava rikkumise kui terviku olemasolu kriteeriumi asjakohasust, et tõendada, et kindla mõju kriteerium on täidetud, sest viidatud kohtuotsuse aluseks olnud kohtuasjas käsitletud tegevus ja turg ei ole sarnased käesolevas asjas käsitletud tegevuse ja turuga.

138 Komisjon väidab, et see väiteosa ei ole põhjendatud.

Euroopa Kohtu hinnang

139 Nagu nähtub eelkõige vaidlustatud kohtuotsuse punktist 81, piirdus Martinair Üldkohtus sellega, et vaidlustas komisjoni pädevuse kohaldada ELTL artiklit 101 ja EMP lepingu artiklit 53 vaidlusalusele tegevusele osas, milles see puudutas saabuva lennulasti teenuseid.

140 Selle kohta järeldas Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 184, et komisjonil oli õigus asuda seisukohale, et kindla mõju kriteerium oli täidetud saabuva lennulasti teenuseid puudutava kooskõlastamise puhul eraldi, mistõttu oli komisjoni pädevus kohaldada vaidlusalusele tegevusele ELTL artiklit 101 ja EMP lepingu artiklit 53 – osas, milles sellele vastu vaieldakse – tõendatud. Sellest tuleneb, et Üldkohus analüüsis vaidlustatud kohtuotsuse punktides 185–196 ammendavuse huvides seda, kas komisjon võis selleks, et tõendada oma pädevust kohaldada vaidlusalusele tegevusele ELTL artiklit 101 ja EMP lepingu artiklit 53, asuda vaidlusaluse otsuse põhjenduses 1046 samuti põhjendatult seisukohale, et kindla mõju kriteerium oli täidetud, arvestades ühe ja vältava rikkumise kui terviku mõju.

141 Lisaks, nagu nähtub apellatsioonkaebuse ainsa väite kolme esimese osa analüüsist, tegi Üldkohus vaidlustatud kohtuotsuse punktis 184 selle järelduse, ilma et ta oleks õigusnormi rikkunud või põhjendusi asendanud, nagu oli väidetud.

142 Neil asjaoludel tuleb tõdeda, et ainsa väite neljas osa puudutab vaidlustatud kohtuotsuse põhjendusi, mis on esitatud ammendavuse huvides. Järelikult tuleb see väiteosa vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 131 meenutatud kohtupraktikale tulemusetuse tõttu tagasi lükata.

143 Kuna Martinairi poolt apellatsioonkaebuse põhjenduseks esitatud ainsa väite ühegi osaga ei saa nõustuda, tuleb see väide tagasi lükata ning järelikult apellatsioonkaebus tervikuna rahuldamata jätta.

Kohtukulud

144 Kodukorra artikli 184 lõike 2 kohaselt otsustab Euroopa Kohus kohtukulude jaotamise, kui apellatsioonkaebus on põhjendamatu.

145 Vastavalt kodukorra artikli 138 lõikele 1, mis on kodukorra artikli 184 lõike 1 kohaselt kohaldatav ka apellatsioonimenetlustele, on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud.

146 Kuna komisjon on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja Martinair on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb Martinairi kohtukulud jätta tema kanda ja mõista temalt välja komisjoni kohtukulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (viies koda) otsustab:

1. Jätta apellatsioonkaebus rahuldamata.

2. Mõista kohtukulud välja Martinair Holland NV-lt.

Allkirjad